

Opinia i uwagi Towarzystwa Obrotu Energią do *Raportu Wstępnego Zespołu ds. Analiz zakłóceń w systemie elektroenergetycznym w roku 2006* (wersja z dnia 7.11.2006 r.)

1. Niniejszy materiał zawiera uwagi, komentarze i wątpliwości członków Zespołu ds. Analiz zakłóceń w systemie elektroenergetycznym w roku 2006 (Zespołu) z ramienia Towarzystwa Obrotu Energią (TOE) do *Raportu Wstępnego Zespołu ds. Analiz zakłóceń w systemie elektroenergetycznym w roku 2006* w wersji z dnia 7 listopada 2006 r. (zwanego dalej także *Raportem*). Należy podkreślić, że ww. wersja *Raportu* była przedmiotem dyskusji podczas spotkania Zespołu w dniu 10 listopada 2006 r., a jej poprzednia wersja była także szeroko dyskutowana na wcześniejszych spotkaniach Zespołu, w związku z czym zakłada się, że końcowa wersja *Raportu* będzie uwzględniać dyskusje nad jej wcześniejszymi wersjami.

UWAGI OGÓLNE

2. Zdaniem członków TOE, którzy uczestniczyli w pracach Zespołu, w ramach siedmiu aż spotkań Zespołu udało się przedyskutować wiele ważnych dla funkcjonowania rynku energii elektrycznej w Polsce kwestii, które mają istotny wpływ na zachowania uczestników tego rynku, w tym także przedsiębiorstw obrotu. Mimo ukierunkowania prac Zespołu na wydarzenia z połowy 2006 roku każdy z członków Zespołu jak i zaproszonych gości mógł prezentować zarówno stanowisko danego sektora (towarzystwa), jak i własne przemyślenie związane z sytuacją z połowy 2006 roku oraz propozycjami zmian. W ramach spotkania w dniu 12 października 2006 r. członkowie Zespołu z ramienia TOE przedstawili prezentację pt. *Sytuacja w systemie elektroenergetycznym w czerwcu, lipcu i sierpniu 2006 oraz jej wpływ na działalność spółek obrotu*. Dodatkowo (oprócz prezentacji) w ramach procesu zbierania danych, na przygotowanych ze strony Ministerstwa Gospodarki kwestionariuszach, szczegółowe dane do prac Zespołu dostarczyli: PSE-Operator SA, część wytwórców oraz spółki dystrybucyjne.

3. W ramach prac Zespołu, zdaniem osób reprezentujących TOE, zgromadzono szereg materiałów oraz dokumentów, które pozwalają na opracowanie *Raportu* z prac Zespołu. Mimo wciąż wielu niewiadomych oraz zaznaczonej w *Raporcie* konieczności wykonania pogłębionych analiz celowe zdaniem TOE jest podsumowanie prac Zespołu, przy maksymalnym wykorzystaniu dokumentów będących w jego dyspozycji. W tym jednak miejscu należy podkreślić, że mimo wyrażanych przez Zespół próśb nie udało się uzyskać podczas prac Zespołu części dokumentów formalnych (takich jak pełny raport PSE-Operator SA dotyczący awarii 26 czerwca 2006 r. czy wniosek PSE-Operator SA o wprowadzenie ograniczeń w dostawach energii elektrycznej) ze względu na ich poufny charakter oraz obowiązujące procedury. Zgodnie jednak z zapewnieniami przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki oraz PSE-Operator SA podczas prac Zespołu zostały poruszone wszystkie istotne kwestie zawarte w dokumentach, do których członkowie Zespołu nie mogli mieć dostępu.

4. Zdaniem członków TOE, którzy uczestniczyli w pracach Zespołu, na podstawie zebranych dokumentów oraz szerokiej dyskusji (w tym także ustosunkowania się w dniu 10 listopada 2006 r. przedstawicieli wytwórców do stanowiska PSE-Operator SA przedstawionego na spotkaniu w dniu 3 listopada 2006 r.) należy zgodzić się na tym etapie prac z kluczowym dla określenia

przyczyn awarii stwierdzeniem, że „awaria nie została zainicjowana przez wyłączenie bloków energetycznych elektrowni i elektrociepłowni” oraz że w sieci dystrybucyjnej „przepływy mocy biernych (...) nie wskazują na istotne zmiany, jakie mogły zainicjować awarię”. Zgadzamy się także, ze stwierdzeniem, że ustalenie przyczyn wymaga udostępnienia i weryfikacji szczegółowych informacji ze strony OSP.

5. Pragniemy jednak dodać, zgodnie zresztą także z oficjalnymi informacjami i komunikatami PSE-Operator SA (patrz m.in. informacje i komunikaty na stronie www.pse-operator.pl, w tym *Informacja PSE-Operator S.A. z dnia 19 lipca 2006 r. o awarii napięciowej w krajowym systemie elektroenergetycznym w dniu 26 czerwca 2006 roku* [1] oraz materiały Zespołu), a nawet krytycznie ocenianym, wykonanym na zlecenie OSP, opracowaniem pt. *Weryfikacja Raportu Wstępnego z analizy awarii napięciowej w KSE 26 czerwca 2006 r. ...* [2] (dostępnym także na stronie www.pse-operator.pl), że nie bez znaczenie dla wystąpienia awarii były także:

- zbyt późne rozpoznanie stanu zagrożenia przez służby ruchowe OSP, a w konsekwencji nie podjęcie w odpowiednim czasie niezbędnych działań zapobiegawczych [1] i [2];
- błąd prognozy sięgający 3%, znacznie większy od przyjmowanego standardowo [2];
- wystąpienie znamion stanu zagrożenia już od około godz. 12.00 oraz w przypadku podjęcia wcześniejszych działań (pomiędzy godz. 12.00 a 13.00) „stworzenie dużych szans na uniknięcie lawiny napięciowej” [2].

6. Z punktu widzenia zasad działania rynku i spółek obrotu, szczególnie istotne są propozycje określone w punkcie 5.1 dotyczące uwzględnienia w pracach nad nową ustawą – Prawo energetyczne, następujących trzech elementów:

- pełne oddzielenie obrotu od prowadzenia ruchu KSE,
- wprowadzenie rynku dnia bieżącego,
- zakup RUS na zasadach rynkowych.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE I PROPOZYCJE ZMIAN (dotyczące konkretnych zapisów)

7. Mając na uwadze liczbę dokumentów i materiałów źródłowych oraz prezentowanych i przekazanych Ministerstwu Gospodarki stanowisk i wystąpień proponujemy na końcu ogólnodostępnej wersji raportu zestawienie spisu załączników, które znajdują się, zgodnie z zapisami Raportu Wstępnego, w pełnej wersji Raportu. Z jednej strony umożliwi to jednoznaczne wskazanie dokumentów źródłowych, a także z drugiej rozwieje wątpliwości odnośnie rzetelności, wiarygodności i zakresu materiałów przygotowywanych i diskutowanych na kolejnych spotkaniach przez członków Zespołu.

8. Punkt 3.1, str. 1 akapit 1d tiret 2– proponujemy dodać (mając na uwadze punkt 5 powyżej) dodatkowy punkt wyliczenia:

- od około godz. 12.00 wystąpiły znamiona stanu zagrożenia (w tym zagrożenia stabilności napięciowej węzłów).

9. Punkt 3.1, str. 1 i 2 - w związku ze stwierdzeniami zawartymi w materiale pt. *Przyczyny awaryjnego odstawienia bloków nr 2 i 3 w Elektrowni Ostrołęka w dniu 26 czerwca 2006 r.* [3], w tym w szczególności zapisami wyliczeń przyczyn awarii (na str. 2 materiału [3]) proponujemy uzupełnienie przebiegu zdarzeń o skrót wypowiedzi przedstawionych przez przedstawicieli Elektrowni Ostrołęka odnoszących się zarówno do sytuacji przed awarią jak i w czasie awarii.

10. Punkt 3.3, str. 4 akapit 1g - na końcu akapitu proponujemy dodać informację potwierdzoną w dokumentach [1] i [2] oraz podczas dyskusji na spotkaniach:

„Na zbyt późne rozpoznanie stanu zagrożenia przez służby ruchowe OSP, a w konsekwencji nie podjęcie w odpowiednim czasie niezbędnych działań zapobiegawczych nałożył się dodatkowo błąd prognozy sięgający 3% (znacznie większy od przyjmowanego standardowo).”

11. Punkt 4, str. 6 akapit 3g, tiret 2 – mając na uwadze dyskusję na spotkaniu oraz dane PSE-Operator SA proponujemy po słowie wytwórczych dodać: „i sieci przesyłowej”.

12. Punkt 4, str. 6 - na końcu punktu proponujemy dodać, zgodnie z informacjami przekazanymi podczas prezentacji TOE w dniu 12.10.2006 r. oraz w ramach dyskusji na spotkaniu w dniu 3.11.2006 r.: „Spółki obrotu przekazały informacje, że na skutek decyzji PSE-Operator SA o zredukowaniu do zera eksportu, mimo wcześniejszej sprzedaży zdolności przesyłowych na granicach, liczne spółki zaangażowane w wymianę międzysystemową poniosły znaczące straty finansowe oraz wystąpiły zarówno do PSE-Operator SA z roszczeniami, jak i do Prezesa URE o wydanie decyzji rozstrzygającej, czy wstrzymanie przesyłu energii elektrycznej było uzasadnione.”

13. Punkt 5.1, str. 8, akapit 3g, tiret 4 – w związku z zapisami rozporządzenia 1228, proponujemy następujące brzmienie wyliczenia 4: „zasad wymiany międzysystemowej (handlu międzynarodowego) energii elektrycznej na zasadach określonych w prawie unijnym i polskim”. W tym miejscu pragniemy zwrócić dodatkowo uwagę, że swoim działaniem – redukcją do zera mocy na aukcji rocznej na 2007 na przekroju PSE-Operator SA uniemożliwił całkowicie handel wielu spółkom obrotu (zarówno polskim, jak i zagranicznym) na tym połączeniu, tym samym umożliwiając pozostałym operatorom (zagranicznym) uzyskanie dodatkowych przychodów, które mogłyby pozostać w naszym kraju.

14. Punkt 5.2.1, str. 9, akapit 2g – zgodnie z zapisami ustawy – Prawo energetyczne, aktów wykonawczych oraz opublikowanych już nowych IRiESD naszym zdaniem nie ma ograniczeń odnośnie tworzenia grup bilansujących (w kontekście handlowym). W przypadku dyskusji obszarów bilansowania w znaczeniu technicznym, punkt wymaga jednoznacznego sformułowania, że chodzi o takie (techniczne) bilansowanie.

15. Zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami, w ramach dalszych prac dotyczących przedmiotu Raportu, ze strony TOE, deklarujemy pełną współpracę w zakresie wszystkich podnoszonych w naszych uwagach kwestii oraz czynny udział zarówno w dalszych pracach, opiniowaniu dokumentów, jak i opracowywaniu oraz wdrażaniu konkretnych rozwiązań.

Warszawa, 2006-11-15